

עונג שבת (32)

גדולה לגימה שמקרכת

אמרו חז"ל (סנהדרין קג): גדולה לגימה שמרחקת את הקרובים ומקרכת את הרחוקים. דבר גדול הוא לאכול ולשתות יחד, שכן האכילה והשתיה בצוותא מקרכת את הלבבות. ענין זה רואים אנו גם אצל יצחק שביקש בעשו בנו: "ועשו לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואוכלה בעבור תברכך נפשי" (בראשית כז. יז). טמון כאן ענין עמוק. הבה נתבונן לרגע מהו אוכל. אוכל הוא הדבר המקשר בין הגוף לחיים. אדם שלא אוכל במשך יממה, לבו מועלף, והנשמה כבר מתחילה לפרפר בלב. עובר עוד יום ללא אכילה, והנשמה כבר עולה ומגיעה עד האף, בדרכה החוצה, אם כעת אוכלים הנשמה יורדת בחזרה ללב. מהותו של אוכל היא, אם כן, יצירת קשר חיבור. היות ומהותו של האוכל הוא קשר, ישנו טבע כזה שכאשר שני בני אדם אוכלים יחד, נוצרת ביניהם הזדהות. אדם מתקשר לגוף שלו וגם לגופו של זה האוכל יחד עמו. כך טבעו של האוכל שהוא מקרב ומחבר.

מטעם זה אמרו חז"ל (שבת יז): גזרו על פתן ושמנן משום יינן, ועל יינן משום בנותיהן. אם יהודי ישתה יין יחד עם הגוי, הבנים שלו כבר יקחו לנשים את בנותיו, כי כך הוא טבעו של המאכל והמשתה שהם מקרבים את הלבבות. אחד הדברים היפים ביותר שנתן לנו השי"ת, הוא הכשרות. אם אנו יושבים במטוס רואים איך הגוי הוכל את המנה הבשרית המוגשת במטוס, ואילו יהודי מוציא את "הסנדוויץ" שלו (הזמין מנת אוכל כשרה למהדרין שלא הביאו לו), וכך, הוא אוכל את הבשר הטרפה שלו והודי אוכל אלחם ישב שלו. עובדה זו יוצרת אצל יהודי הרגשה של ריחוק ממנו. היא כביכול בונה מחיצה ביניהם. בשבת קודש אנו יושבים לסעודה כביכול בצוותא עם השי"ת: "דא סעודה דעתיקא קדישא", ואכן גדולה לגימה שמקרכת את הלבבות. כביכול אוכלים ושותים יחד. והאכילה מביא לקריבת ה' אדירה. רב פינקוס בספרו "נפש שמשון שבת קודש"

בשבת צריכים להשתמש בשתיקה ובדיבור שתות יינות מבושמים

בספרים הקדושים מובא, שבשבת קודש יש להמנע מלדבר דבורים שלא לצורך. ודרשו מהפסוק (ישעיהו נח. יג) "ודבר דבר" וכאמרם ז"ל (שבת קיג): שלא יהיה דיבורך בשבת כדבורך בחול. בספר "ערכי נחל" מביא שהענין בזה הוא, משום ששכיתתו של הקב"ה ביום השביעי היתה מדיבור, שהרי כל מה שברא בששת ימי המעשה היה במאמר פיו, לכן גם ישראל צריכים לשבות

מדיבור. ב"אמרי יהודי בערוזאן" כתב, שזוהי החשיבות של אכילת דגים בשבת, שכן הדגים הם העלי חיים שאינם מוציאים קול, וכן צריך לנוהג גם האדם. וכמו שכתוב בצואת "דרכי ישרים" (אות ו): לא תדברו בשבת קודש כלל וכלל. מאידך גיסא, אנחנו אומרים בתפילה: "ויום השביעי משבח ואומר", היינו שבשבת צריך להרבות בתפילה ודברי תורה, וכדכתיב (תהלים נח. ב) "צדק תדברון". והנה בגמרא (יומא עו): חמרא וחירני פקחין, מי ששותה יין ומריח בשמים נהיה פיקח, פירש החיד"א על פי הגמרא (כריתות ו): אמר רבי יוחנן: כשם שהדיבור רע ליין, כן הדיבור יפה לבשמים. היינו: בטבע היין רמוזה מידת שתיקה, ובטבע הבשמים מידת הדיבור.

מי שמרבה לדבר, לא ימלט שיכשל בלשונו, ומכל מקום להיות תמיד שתקן גם זה אינו מידה טובה, כי לפעמים צריך לדבר ולהוכיח, וזהו שאמר: חמרא וריחני פקחין, מי שיודע מתי העת לשתוק, בחינת יין ומתי לדבר, בחינת בשמים, פיקח הוא. זהו שמרומז במילים: "שתות יינות מבושמים", שבשבת צריכים את שתי הבחינות, גם "שתות יינות", לדעת לשמור את הדבר, אבל גם "מבושמים", להשתמש במתנת הדיבור לצרכי שבת קודש, לתפילה ולתורה, וכמו שמרמזים ב'לכה דודי': "עור עורי שיר דברי"

ספר "ומתוק האור שבת קודש"

שלוש ברכות באכילת הדגים בכל שלוש פעמים

למה יש מנהג לאכול דגים בשלוש סעודות של שבת? זה כנגד שלוש ברכות שניתנו במעשה בראשית: הברכה הראשונה נתנה לדגים: "ויברך אותם אלוקים לאמור: פרו ורבו ומלאו את המים בימים". הברכה השנייה נתנה לאדם: "ויברך אותם אלוקים ויאמר להם אלוקים: פרו ורבו ומלאו את הארץ", והברכה השלישית ניתנה לשבת: "ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אותו". שעה שאדם אוכל דגים בשבת, נמצאו כל שלוש הברכות באות כאחת.

"ספר בני יששכר"

נחלת יעקב, האמונה בהשגחה ה' נחלת יעקב יירש

אחת הברכות המבטחות לשומר את השבת כראוי היא: "והאכלתיך נחלת אביך כי פי ה' דיבר" (ישעיהו נח. יד). בספר "תורת אבות" פרש פסוק זה דרך רמז: "נחלת יעקב אביך כי פי ה' דיבר", כלומר מהי נחלת יעקב אביך? לדעת ולהאמין כי פי ה' דיבר. שכל הנעשה, הכל

הלכה: קביעות עיתים לתורה

כתב **השו"ע** (יו"ד סי' רמו ס"א): חייב לקבוע לו זמן ללמוד תורה ביום ובלילה. כתב הספר "פסקים ותשובות" (אות ד): ודע שכתב החיד"א **בברכי יוסף**, שאף מי שלומד בקביעות, מכל מקום אם מקבל שכר על לימודו כגון דיין או מלמד תינוקות, אע"פ שמקיים בזה מצות לימוד התורה מכל מקום אותו הלימוד אינו נחשב לקביעות עיתין לתורה, ולכן צריך לקבוע לו זמן אחד ביום ובלילה ללימוד בלא קבלת שכר. ולפי זה אברכי כוללים וכדו' שמקבלים שכר על לימודם, יתכן שאינם יוצאים בזה חובה קביעת עיתים, ויקבעו זמן נוסף ללימודם בכלל. **ספר "פסקים ותשובות"**

פתגם: אהבה היא לא רק רגש, לקיומה יש להקדיש מחשבה: אוזן קשבת, לב מרגיש, רצון כן ויד תומכת בכל מקרה.
ספר "שמחלה"

חקירה: ברכת בורא מיני מזונות

חז"ל הגדירו אלו תנאים מחייבים בברכת בורא מיני מזונות, סיבה, או שתנאים אלה רק מוכיחים שקובעים עליה סעודה ולכן מברכים עליה בורא מיני מזונות, סימן. (וזאת הברכה בירור הלכה ג-2)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: כוחה של פולין

יהודי ליטאי עקר מליטא וקבע מושבו בפולין. מקץ שנה שאלהו אחד ממכריו: ובכן, איך פולין בעיניך: נפלאה התלהב הלה, הנה בני, למשל שתיים עשרה שנה היה בליטא ולא נעשה בר מצוה ואילו כאן בפולין הספיקה לו שנה אחת כדי להיעשות לבר מצוה.
ספר "חזר וחלק" חלק ב' (דף טו)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, אברהם בן רחמונא רינה בת פיבי, נחום בן שמחה, נסים בן אסתר, מרים בת אזיזה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים.
לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

בהשגחתו יתברך, ועל פיו כל המעשים, זוהי נחלת יעקב. בעינין זה של אמונה בהשגחת השי"ת נזכיר מעשה שהיה מספר **רבי שלום שבדרון זצ"ל**: פעם כך אמר: ישבתי אצל דוקטור פלוני, ובגלל טיפולו בי התעכב ונישאר מעבר לשעות קבלת הקהל הקבועות לו. לפתע נכנס בבחילות אבא עם ועל ידיו בנו הקטן, שכל עינו ומצחו היו נפוחים עד שקשה היה להביט בילד, הרופא התפנה מיד לטפל בעניין, ולאחר טיפול ראשוני שלחם לבית החולים. כשסיים וחזר לעסוק בי, שמע איך אני מתפעל ואומר: איזו השגחה הרי אין כעת כלל שעת קבלת קהל, ולולי ארע עכוב לרופא, האבא הזה לא היה מרפא מידי לבנו. הפלא ופלא איך סיבב ה' שיפול הילד ויקבל מכה, אבל שיפול בזמן. הרופא שהיכירני זה מכבר, לא רצה להיכנס לויכוח, לכן רק חיך ואמר: כן הרב צודק רק שינוי קל, הרב קורא לזה השגחה ואני קורא לזה מזל. בהמשך, נסבה בינינו השיחה על הרכב החדש שקנה הרופא זה עתה, ואשר עמד בפארו לעין כל בכניסה למרפאתו. החמאתי לו על הרכבו המפואר, וכאילו התחלפו היוצרות, החלפתי את שם היוצר של הרכב, ובמקום לנקוב בשמה החברה, אמרתי: אכן חברת 'מזל' חברה מעולה ונפלאה היא. הרופא תיקן אותי על אתר, ואילו אני ממשיך בשלי ובחיוך קל אמרתי: כן אתה צודק רק אתה קורא לזה **מרצדס**, ואני קורא לזה מזל. פער הלה את עיניו בתמיהה ושאלני: מה? הרב יצא מדעתו? אך אנו עניתי מיד: לא ההפך, נהייתי דוקטור! ופניו חפו. **ספר "ומתוך האור שבת קודש"**

לבוש מכובד, לכבוד השי"ת

תארו לעצמכם שאתם נמצאים באיזה מלון בקצה העולם ועושים שבת לכד, האם תלבשו בגדי שבת, או שתלבשו באיזה סמרטוט? בטוחני שכל אחד היה לובש את אותם בגדים יפים שהוא רגיל ללבוש כל שבת. מדוע? לכבוד מי הוא מתקשט כל כך? ולא זה בלבד, הוא גם יפרוס מפה לבנה על השולחן, ואולי, אם יהיה באפשרותו, אפילו יניח פרחים על השולחן. עבור מי שהוא עושה את הכל? פשוט ביותר: בשבת נפגשים עם השי"ת, ותמיד כשאדם נפגש עם מישוהו, הוא רוצה להיראות אדם מכובד, רק כך ניתן ליצור קשר וקירבה. לכן בכל מצב לובשים בגדי שבת, לכבוד השי"ת, כביכול אומרים לו: רבונו של עולם, אני מתלבש בצורה מכובדת לכבודך. ההיפך מבגדים יפים אלו המדים שלובשים החיילים. עומדים חמש מאות אנשים, וכולם נראים אותו דבר. מדוע? מפני שחייל אינו מסמל אישיות כלשהי, הוא לא ראובן ולא שמעון. הוא בטל אל המלך. כולם כאן לובשים לשבת, ואף אחד לא לובש באותו טעם, מדוע? כי תחושת האדם היא: אינני חייל, אני אישיות. אנו מתלבשים יפה בשבת כדי לעשות כביכול רושם טוב על השי"ת, להראות לו את אהבתנו וחיבתו כלפיו. זוהי שבת קודש.

רב פינקוס בספרו "נפש שמשון שבת קודש"

